

ข้อมูลประกอบการคัดเลือกผลงาน
การปลูกหญ้าแฝกดีเด่น ปี พ.ศ.2553

ประเภท : เกษตรกรทั่วไป

เกษตรกร : นางมุกดา สัมครเขตการณ์

เลขที่ 95 หมู่ 3 ตำบลเขาทราย

อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8

กรมพัฒนาที่ดิน

ข้อมูลประกอบการคัดเลือกผลงานการปลูกหญ้าแฝกดีเด่น ปี พ.ศ.2553

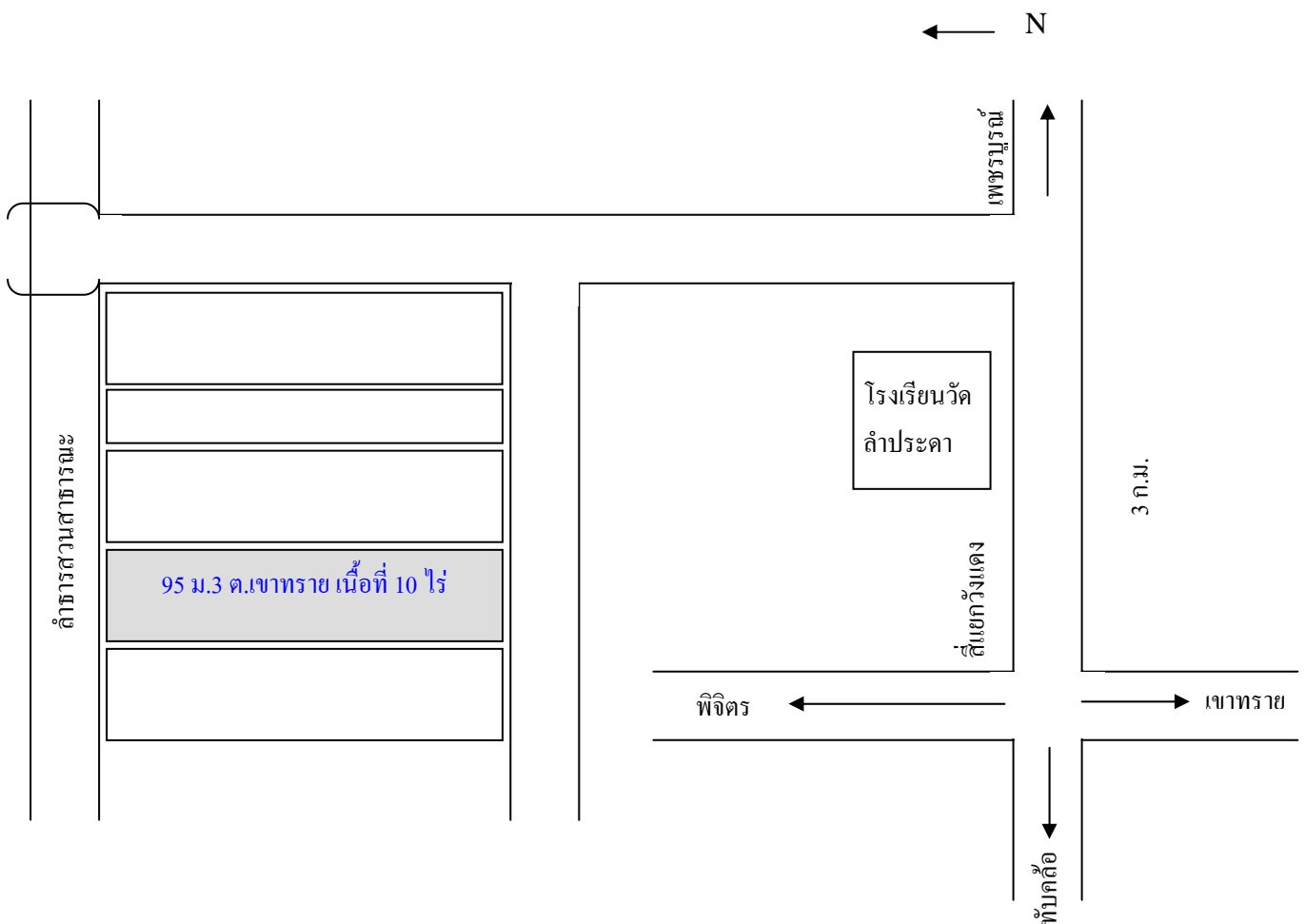
ประเภท : เกษตรกรทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล นางมุกดา สมัครเขตการณ์
 ที่อยู่ เลขที่ 95 หมู่ 3 ตำบลเขาทราช อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร
 อาชีพ ทำไร่นาสวนผสม เนื้อที่ 10 ไร่
 สถานที่ปลูก ปลูกบริเวณรอบขอบสระน้ำพื้นที่ 5 ไร่
 พิกัด E 0676671 N 1797249
 บริเวณลำเหมืองระยะทาง 1 กิโลเมตร
 พิกัด E 0676654 N 1797517

ระยะเวลาที่ดำเนินการปลูก เดือนพฤษภาคม ปี 2552

แผนที่

1. ความสำคัญและปัญหาของพื้นที่

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเขาทราย เป็นตำบลหนึ่งใน 4 ตำบลของอำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอทับคล้อทางทิศตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 108.84 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 68,025 ไร่

มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ และอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลท้ายทุ่ง อำเภอทับคล้อ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลทับคล้อ ตำบลคงขุย อำเภอชนแดน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่ของตำบลเขาทรายเป็นพื้นที่ราบและพื้นที่ดอนบ้างเป็นบางส่วนใช้เป็นที่ตั้งชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรม โดยมีลำธารน้ำธรรมชาติไหลผ่านภายในตำบล

พื้นที่ป่า

ในตำบลเขาทรายมีพื้นที่ป่าไม้หรือป่าสงวนแห่งชาติเพียงบางส่วน จำนวน 1,875 ไร่ แต่สภาพปัจจุบันมีพื้นที่ป่าไม้หลงเหลืออยู่น้อยมาก เนื่องจากมีการบุกรุกทำลายป่ามีการจับจองพื้นที่ป่าสงวนเกษตรกรได้หันมาปลูกไม้เศรษฐกิจกันมากขึ้น เช่น สวนสัก ไม้ผลและยูคาลิปตัส

อุณหภูมิ

ซึ่งวัดได้จากสถานีตรวจวัดน้ำฝนของโรงเรียนเขาทราย ซึ่งเป็นสถานีตรวจวัดน้ำฝนของอำเภอทับคล้อ ปรากฏว่าอุณหภูมิย้อนหลัง 3 ปี เฉลี่ย 20.3 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุด ในเดือนมกราคม

ความชื้นสัมพัทธ์

ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปี 73.3% โดยมีค่าต่ำสุดในเดือนมีนาคม 3.3% ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูร้อนและมีค่าสูงสุดในเดือนกันยายน ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูฝนที่เกิดจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

แหล่งน้ำ

ตำบลเขาทรายมีแหล่งน้ำทำการเกษตรโดยธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น ดังนี้

1. แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น คลองล่องกอบใหญ่ ในหมู่ที่ 2 3 12 13 คลองวังแดง ใน หมู่ที่ 2 5 คลองสายพระงาม ในหมู่ที่ 5 6 คลองวังหินเพลิง ในหมู่ที่ 1 5 คลองห้วยบง ในหมู่ที่ 4 7 และ 8
2. แหล่งน้ำสร้างขึ้นเอง

- บ่อน้ำสาธารณะ	จำนวน	390	บ่อ
- บ่อบาดาลสาธารณะ	จำนวน	12	บ่อ
- บ่อบาดาล	จำนวน	4	บ่อ
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน	8	บ่อ

3. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ในการทำการเกษตรส่วนใหญ่จะอาศัยน้ำฝน และยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งประชาชนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ เช่น คลองสายพระงาม คลองสายข่าง คลองวังแดง คลองล่องกอกใหญ่ คลองวังหินเพลิง คลองวังเดือนห้า คลองท้ายจอม หนองน้ำ และสระน้ำ

4. แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค

- แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภคของประชาชนในตำบลเขาทราย ส่วนใหญ่ใช้น้ำจากบ่อน้ำตื้นส่วนตัวที่มีอยู่ในครัวเรือน และบางครั้งเรือนที่ไม่มีบ่อน้ำตื้นส่วนตัวก็จะใช้น้ำจากบ่อบาดาล และสระน้ำตื้นสาธารณะที่มีภายในหมู่บ้าน

- แหล่งน้ำเพื่อการบริโภคใช้น้ำฝนเป็นสำคัญ สำหรับการบริโภคภายในครัวเรือนโดยมีโอ่งซีเมนต์เก็บกักน้ำฝนไว้บริโภคหรือจากการใช้บริการจากถังเก็บน้ำฝนสาธารณะแทน

ลักษณะกลุ่มชุดดิน ได้แก่

กลุ่มชุดดินที่ 7 ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีสีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีแดงปนเหลือง สีน้ำตาลปนแดง หรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน กลุ่มดินนี้เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว พบตามพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ฤดูฝนขังน้ำลึก 30-50 ซม. นาน 3-4 เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง pH 6.0-7.0 ได้แก่ชุดดินนครปฐม ผักกาด เดิมบาง อุดรดิษฐ์ ท่าตูม สุโขทัย พิจิตร

สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในบริเวณพื้นที่ประกอบด้วยบ้านพัก สระน้ำเลี้ยงปลาเนื้อที่ 5 ไร่ พื้นที่สำหรับทำการเกษตร เนื้อที่ 10 ไร่ โดยทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม

2. รูปแบบการดำเนินงานปลูกหญ้าแฝก

2.1 วัตถุประสงค์ในการปลูกหญ้าแฝก

- 1.1 เพื่อป้องกันการพังทลายของดิน
- 1.2 เพื่อรักษาความชุ่มชื้นในดิน
- 1.3 เพื่อเป็นจุดสาธิตศึกษาของเกษตรกรที่สนใจ

2.2 สายพันธุ์หญ้าแฝก

ตามที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินพิจิตร และหมอดินอาสาประจำตำบลเขาทราย ในการส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝก จึงได้ใช้หญ้าแฝกสายพันธุ์ศรีลังกา ซึ่งเป็นหญ้าแฝกกลุ่มเหมาะแก่พื้นที่ดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำได้เป็นอย่างดี เหมาะสำหรับในสภาพทุกพื้นที่ หญ้าแฝกสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพพื้นที่ได้ง่าย ดังนั้นจึงนำมาปลูกในบริเวณรอบขอบสระน้ำและบริเวณลำเหมือง เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

2.3 ดำเนินการปลูกหญ้าแฝกตามหลักวิชาการ

ปลูกเป็นแถวเดี่ยวรอบขอบสระน้ำและบริเวณลำเหมือง แถวของหญ้าแฝกจะต้องปลูกถี่ โดยใช้กล้าแบบรากเปลือยจะปลูกระยะ ระหว่างต้น 5 เซนติเมตร แถวของหญ้าแฝกนี้จะช่วยชะลอความเร็วของ น้ำบ่าหน้าดิน เก็บกักตะกอนดินไม่ให้ไหลลงสู่พื้นที่ตอนล่างและยังช่วยทำให้น้ำซึมซับลงดินมากขึ้น

2.4 ผลสัมฤทธิ์/การรอดตาย

2.4.1 ในช่วงระยะแรกๆ ในการปลูกควรหมั่นดูแลรดน้ำเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก เป็น แฝกเปลือย ซึ่งต้นกล้ายังมีความอ่อนแอสูง มีการปลูกซ่อมแซมบางส่วนเนื่องจากขาดน้ำทำให้หญ้าแฝกตาย

2.4.2 การให้ปุ๋ยโดยให้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมักที่ผลิตจาก พค.1 ในช่วงแรกๆ เพื่อบำรุงต้นกล้า

2.4.3 เมื่อหญ้าแฝกเริ่มตั้งตัว การดูแลรักษาน้อยลง สามารถต่อสู้กับวัชพืชได้

2.4.4 เมื่อหญ้าแฝกโตเต็มที่ควรดูแลรักษาเป็นระยะ รดน้ำ ใส่ปุ๋ย และอาจตัดใบเพื่อความ

สวยงาม

2.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการปลูกหญ้าแฝก

2.5.1 เป็นการอนุรักษ์ดิน น้ำ และป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินรักษาความชุ่มชื้นในดิน

2.5.2 นำใบหญ้าแฝกที่ตัดออกไปใช้ประโยชน์ทำเป็นดับแฝกเพื่อมุงหลังคาและจำหน่ายเพื่อสร้าง รายได้ให้กับครอบครัว

2.6 ปัญหาอุปสรรค

2.6.1 การใช้หญ้าแฝกเปลือยราก ระยะแรก ต้องดูแลรักษาและให้ความสำคัญมาก

2.6.2 ยังขาดความรู้เรื่องข้อมูลประโยชน์ของหญ้าแฝก รวมถึงวิธีการปลูกในพื้นที่ต่างกันให้ ได้ผลดีกับพื้นที่นั้นๆ ให้มากที่สุด ต้องอาศัยการแนะนำจากเจ้าหน้าที่

2.7 การแก้ไขปัญหา

2.7.1 การปลูกในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งช่วงที่เหมาะสมที่สุดเป็นช่วงฤดูฝนง่ายต่อการ ดูแลรักษา การรดน้ำ

2.7.2 ศึกษาหาความรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการปลูกหญ้าแฝก กับความ หลากหลายของการนำมาใช้ประโยชน์

2.8. ด้านการขยายผล

เริ่มมีการนำหญ้าแฝกไปใช้ประโยชน์ที่หลากหลายยิ่งขึ้น เช่นดับหญ้าแฝกใช้มุงหลังคา เพื่อนบ้านให้ความสนใจ

2.9. ด้านการยอมรับและทัศนคติของเกษตรกร

เกษตรกรมีการยอมรับและมีทัศนคติที่ดีมาก ต่อเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินที่ได้เข้ามา ส่งเสริมให้ปลูกหญ้าแฝกเพื่อยึดหน้าดิน และตนเองสามารถนำใบหญ้าแฝก ไปใช้ประโยชน์ในการทำดับแฝก เพื่อมุงหลังคาและจำหน่ายสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวอีกทางหนึ่ง

2.10.การให้ความสนับสนุนของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ

ในช่วงระยะแรกๆ เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของหญ้าแฝก แต่เมื่อทางหน่วยฯ พัฒนาที่ดินเข้ามาแนะนำ และหมอดินอาสาประจำตำบลเขาทราช ได้ให้ความรู้สร้างความเข้าใจ ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น ในการนำหญ้าแฝกมาใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ภาพกิจกรรมการปลูกหญ้าแฝกบริเวณรอบขอบสระน้ำและบริเวณลำเหมือง

หมู่ 3 ตำบลเขาทราช อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

การปลูกหญ้าแฝกบริเวณรอบขอบสระน้ำ

การปลูกหญ้าแฝกบริเวณลำเหมือง

การทำตับหญ้าแฝก